

راهبرد ایالات متحده آمریکا در قبال بیداری اسلامی، مطالعه موردی کشور مصر

حسین باقری^۱

استادیار دانشگاه جامع امام حسین (ع)

روح‌الله غلامی^۲

دانشجوی دکتری مطالعات بین‌الملل دانشگاه جامع امام حسین (ع) (نویسنده مسئول)

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۶/۱۸

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۴/۰۶

چکیده

تحولات بیداری اسلامی در مصر در سال ۲۰۱۱ میلادی و قیام عمومی مردم برای کنار گذاشتن مبارک از رأس هرم قدرت سیاسی، نظم منطقه‌ای را در ابعاد مختلف تغییر داده و سیاست‌های بازیگران منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای را متأثر ساخت. این حرکت به‌عنوان یک تحول غیرمنتظره در سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا، باعث ایجاد چالش و ابهام جدی در سیاست‌های این کشور در منطقه شد و دستگاه‌های تصمیم‌ساز و تصمیم‌گیر آمریکایی را برای مدیریت و کنترل بحران به تکاپو انداخت. تحقیق حاضر باهدف پاسخ‌گویی به این سؤال که؛ راهبرد ایالات متحده آمریکا در جریان بیداری اسلامی مردم منطقه و به‌خصوص کشور مصر چیست؟ به رشته تحریر درآمده است.

در مطالعات میدانی تحقیق، ضمن انجام مصاحبه عمقی و توزیع پرسشنامه بین نخبگان، مؤلفه‌ها و شاخصه‌های راهبرد ایالات متحده در قبال بیداری اسلامی مردم مصر در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی - اجتماعی، علمی - فناوری، نظامی - امنیتی و برون‌ساختاری شناسایی گردیده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که آمریکا ضمن مدیریت بحران به وجود آمده در جریان بیداری اسلامی مردم مصر، با سبطره و مصادره این انقلاب به نفع خود و همچنین رژیم صهیونیستی، به دنبال اسلامیزه کردن منازعات بوده و تمام تلاش خود را صرف ممانعت از به قدرت رسیدن عناصر و جریان‌های اسلام‌گرای مخالف سیاست و منافع غرب در کشور مصر به کار گرفته است.

واژه‌های کلیدی: آمریکا، بیداری اسلامی، راهبرد، مصر

1. bagherimotahar@gmail.com

2. rhgholami@yahoo.com

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیت دراست العالم الاسلامی

فصلنامه علمی - پژوهشی
پژوهش‌های بنیادی جهان اسلام

۱- بیان مسئله

تحولات داخلی در مصر و شکل‌گیری جریان بیداری اسلامی و جنبش مخالف فراگیر در مقابل رژیم مبارک در سال ۲۰۱۱ که بعد از تحولات تونس و فرار بن علی رئیس‌جمهور این کشور آغاز شد و به کناره‌گیری مبارک از قدرت منجر شد، نشان‌گر آغاز مرحله جدیدی در حیات سیاسی مصر است که ساختار و فضای سیاسی داخلی و جهت‌گیری‌های سیاست خارجی آن کشور را با دگرگونی‌هایی روبه‌رو ساخت؛ اما با توجه به جایگاه مهم مصر در جهان عرب و منطقه غرب آسیا، تحولات سیاسی مصر نه تنها در ابعاد داخلی و منطقه‌ای، بلکه در ابعاد بین‌المللی نیز از اهمیت بالایی برخوردار است و با منافع و سیاست‌های قدرت‌های بزرگ فرا منطقه‌ای، به‌خصوص آمریکا ارتباط تنگاتنگی دارد. مصر که در بیشتر زمان دوره جنگ سرد، به رهبری جمال عبدالناصر، خود را در جرگه متحدان اتحاد جماهیر شوروی و بلوک شرق تعریف می‌کرد، از زمان حاکمیت انور سادات، به تدریج با رویگردانی از شوروی، به طرف غرب و آمریکا متمایل شد. پیمان کمپ دیوید و به رسمیت شناختن رژیم صهیونیستی، نقطه عطف مهمی در تغییر سیاست خارجی و جایگاه منطقه‌ای و بین‌المللی مصر بود و این کشور را به متحدی کلیدی برای آمریکا و کشوری ثبات‌آفرین و امنیت ساز برای رژیم صهیونیستی، تبدیل کرد.

مصر در دوره حسنی مبارک جایگاه مهمی در سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا داشت و با سیاست‌ها و رفتارهای منطقه‌ای خود، در راستای منافع و اهداف آمریکا و رژیم صهیونیستی در منطقه حرکت می‌کرد. روابطی متعادل و باثبات با رژیم صهیونیستی، رویارویی با گروه‌های مقاومت فلسطینی و لبنانی و تقابل با بازیگران ضد غربی مانند جمهوری اسلامی ایران، از جمله رفتارهای مصر بود که آن را به بازیگری مهم برای آمریکا مبدل ساخت.

اما در این میان، تحولات بیداری اسلامی در مصر در سال ۲۰۱۱ میلادی و قیام عمومی مردم برای کنار گذاشتن مبارک از رأس هرم قدرت سیاسی، نظم منطقه‌ای را در ابعاد مختلف تغییر داده و سیاست‌های بازیگران منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای را متأثر ساخت. این حرکت، به‌عنوان یک تحول غیرمنتظره در سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا، باعث ایجاد چالش و ابهام جدی در سیاست‌های این کشور در منطقه تبدیل شد و دستگاه‌های تصمیم‌ساز و تصمیم‌گیر آمریکایی را برای مدیریت و کنترل بحران به تکاپو انداخت. دغدغه اصلی در این پژوهش

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association

جمعية دراسات العالم الإسلامي

فصلنامه علمی - پژوهشی

پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام

۱۹۰

سال هفتم، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۱

این است که راهبردهای ایالات متحده آمریکا در جریان بیداری اسلامی مردم مصر را شناسایی نموده و ابعاد و مؤلفه‌های آن را تبیین نماییم.

۲- بیداری اسلامی و عوامل زمینه‌ساز تحولات منطقه عربی

منطقه عربی، از یک سو بر یک بستر مشترک دینی استوار است و «آشتی نظام سیاسی با دین» یک مطالبه فراگیر است؛ از سوی دیگر، در مجموعه کشورهای مورد مطالعه، رژیم‌های سنتی فرد یا خانواده محور استقرار داشته‌اند و در برابر تحولات محیط داخلی، پیرامونی و بین‌المللی مقاومت می‌کردند و «تغییرات» را بر نمی‌تافتند. کشورهای مورد بحث ما در منطقه عربی، هویت فرهنگی منطقه و مردم خود را نادیده گرفته و در سیستمی که با فرهنگ بومی آن‌ها هیچ سنخیتی ندارد، هضم شده بودند. غرب در این کشورها جایگزین فرهنگ بومی شده بود و در نهایت این موضوع وضعیت درونی این کشورها را با تعارض شدید مواجه کرد به گونه‌ای که دنباله‌روی از غرب به توسعه این کشورها کمک نکرد و حذف عنصر فرهنگ بومی از مناسبات سیاسی به حذف این عنصر در مناسبات اجتماعی منجر نگردید. (قوام، ۱۳۸۴: ۸۴)

از جنبه ساختاری می‌توان گفت که «وابستگی»، «دیکتاتوری» و «وانهادن فرهنگ بومی» سه عامل اصلی جداکننده مردم از حکومت‌ها بوده‌اند و عامل ساختاری انقلاب‌های این منطقه را تشکیل داده‌اند. (ساعی، ۱۳۸۶: ۱۴۰) «در این میان بحران مشروعیت، در ناپایداری سیاسی در کشورهای منطقه عربی نقش مهمی داشته است زیرا ثبات سیاسی رابطه مستقیمی با مشروعیت نهادهای سیاسی و رهبران سیاسی دارد. افزایش نابرابری، فساد سیاسی و اقتصادی، از خودبیگانگی و وابستگی به خارج همگی اسباب کاهش مشروعیت رژیم‌های حاکم را فراهم کرده است». (Hossein, 1989: 19)

این تحولات در عین حال بر «عامل روان‌شناختی» هم تکیه دارد؛ یعنی تا آنجا که به «نیروهای خلق‌کننده انقلاب» برمی‌گردد، شهروندان کشورهای منطقه عربی احساس می‌کردند توانایی بازتعریف یک زندگی موفق‌تر اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را دارند و در فضای بین‌المللی هم برای یک «نقش‌آفرینی متمایز» شرایط را تا حد زیادی آماده می‌دیدند. عامل روان‌شناختی در این انقلاب‌ها در چارچوب احساس جدا افتادگی شهروند از خود و جدا افتادگی شهروند از جهان خود بروز و ظهور پیدا کرد. (رسولی ثانی‌آبادی، ۱۳۹۲: ۲۳۷)

فصلنامه علمی - پژوهشی
پژوهش‌های بنیادی جهان اسلام

درعین حال این مسئله از سوی رژیم‌های حاکم بر این منطقه مورد پذیرش قرار نگرفتند. این موضوع عمدتاً به آنجا برمی‌گشت که بر اساس الگوی دولت-ملت، دولت‌ها باید کمک می‌کردند تا فرهنگ‌های بومی و خواسته‌های ملی با «درک و تفسیر غالب از جهان و انسان» منطبق شوند، اما دولت‌ها سعی دارند تا در مرحله گذار و حرکت به سمت توسعه سیاسی به بحران هویت ایجاد شده فائق آیند (پای، ۱۳۷۰: ۴۵) به این معنی که ایدئولوژی‌های دولتی در پی ساختن یک انسان ایدئال در چارچوب مبنایی خود، برای تعریف هویت فردی، جمعی و حتی ملی می‌باشند. (بنارد، ۱۳۸۴: ۱۱۵).

در کشور مصر، رهبران سیاسی که پایه‌های مشروعیت قوی نداشتند، همواره ناتوان و عاجز از ایجاد نظم عمومی و باثبات بودند و علاوه بر آن اقدامات خودسرانه و غیر مؤثر آن‌ها و ناتوانی‌شان در اتخاذ سیاست‌های سودمند موجب تضعیف مشروعیت آن‌ها شد و تنها راه باقی‌مانده استفاده از زور و سرکوب و فشار بود، به گونه‌ای که در دهه‌های اخیر رهبران مصر غالباً با استفاده از افزایش سرکوب مخالفان که از آزادی بیان و مشارکت جمعی مدنی محروم بودند، خود را بر سر قدرت نگاه داشتند. (صدیق و مولایی، ۱۳۹۶: ۱۳۳)

۳- چهارچوب نظری

بررسی راهبرد ایالات متحده آمریکا در جریان بیداری اسلامی مردم مصر، این پرسش را پیش می‌نهد که در قالب کدام چارچوب نظری می‌توان به سؤال پژوهش پاسخ داده و راهبرد را کشف نمود. هر کدام از نظریه‌های موجود پیرامون راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی و همچنین نظریه‌های راجع به دلایل جنبش‌های انقلابی و خیزش‌های مردمی در منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا با عنوان بیداری اسلامی، به‌تنهایی همه ابعاد راجع به راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی مصر را مورد توجه قرار نمی‌دهند. به‌عبارت‌دیگر برای درک ابعاد گوناگون راهبرد ایالات متحده آمریکا در قبال بیداری اسلامی مصر به نیازمند توجه به نظریه‌های متفاوتی هستیم؛ بنابراین با توجه به مطالعات نظری و میدانی انجام شده و دیدگاه‌های نظری مورد بررسی قرار گرفته و همچنین محیط‌شناسی صورت گرفته در این پژوهش، برای یافتن پاسخی قابل تأیید به سؤال‌های طرح شده، از مجموعه نظریات واقع‌گرایی نوکلاسیک، سازه‌نگاری، لیبرالیسم، نظریه انتقادی (مکتب فرانکفورت)، نظریه انقلاب دینی و

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعية دراسات العالم الإسلامي
فصلنامه علمی - پژوهشی
پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام

۱۹۲

سال هفتم، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۷

بیداری اسلامی در جهان عرب، نظریه پرخاشگری ناشی از محرومیت، نظریه جامعه توده‌وار، نظریه ساقه‌های زیرزمینی و نظریه‌هایی از ترس استفاده شده است.

در این پژوهش از رهگذر نظریه‌های طرح‌شده، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخصه‌هایی انتخاب شدند که آینده بیداری اسلامی در مصر، تحت تأثیر آن‌ها است. با انتخاب این نظریه‌ها، متغیرها و عوامل مشخص شد. در این چارچوب نظری، با توجه به نظریه‌های ذکرشده، ابعاد و مؤلفه‌های راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی مردم مصر در قالب ماتریسی استخراج گردید و در ادامه کار جهت تعیین میزان تأثیرگذاری عوامل، در اختیار گروه نخبه، برای نمره دهی قرار گرفت.

بر اساس این نظریه‌ها، ابعاد مؤثر در راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی مردم مصر، در شش بعد سیاسی، اقتصادی، فرهنگی - اجتماعی، نظامی - امنیتی، علمی - فناوری و برون‌ساختاری قابل تقسیم بندی است.

۴- راهبرد کلان آمریکا در قبال بیداری اسلامی

استراتژی یا راهبرد، از یک سو بازتاب الزامات برخاسته از ماهیت بنیان‌های سیاسی، اقتصادی، تکنولوژیک و اجتماعی و از سوی دیگر، بازتاب بن‌مایه‌های فرهنگی است؛ بنابراین؛ راهبرد خصلتی بلندمدت دارد که به‌ضرورت، فراتر از خواست‌های صاحبان قدرت در یک دوره زمانی، مشخص و معین می‌شود. استراتژی خاورمیانه‌ای آمریکا کاملاً مشخص و قوام‌یافته است. این بدان معناست که جدا از اینکه چه حزبی در رأس قدرت و چه فردی رئیس‌جمهور این کشور باشد، تصویر کلان از پیش تعیین‌شده است. تصمیم‌گیرندگان و صاحبان قدرت در حیطه‌های مختلف سیاست خارجی قادر به دگرگون ساختن ذات این استراتژی و راهبرد نیستند؛ بلکه تنها ظرفیت و توان حیات بخشیدن به اولویت‌ها را دارند. (دهشیار، ۱۳۹۳: ۲)

از منظر تصمیم‌سازان ایالات متحده، تروریسم ضدآمریکایی دارای دو منشأ مشخص است: گروه‌های تروریستی که به‌صورت پراکنده در منطقه وجود دارند و دولت‌هایی که از گروه‌های تروریستی حمایت می‌کنند. این دو دارای چند وجه مشترک‌اند. اولاً اینکه هر دو با آمریکا دارای تضادهای ارزشی و منفعتی هستند. ثانیاً هر دو به ایدئولوژی‌های افراطی معتقدند. ثالثاً به لزوم هماهنگی با یکدیگر برای مقابله با آمریکا باور دارند. رابعاً از ابزارهای مشترک برای

فصلنامه علمی - پژوهشی
پژوهش‌های بنیان اسلام

ضربه زدن به منافع آمریکا استفاده می‌کند. (Parachin, 2003: 2) بر این اساس آمریکا هدف خود را پاک‌سازی منطقه از سلاح‌های هسته‌ای ذکر می‌کند که البته رژیم صهیونیستی از این قاعده کلی مستثنا تلقی می‌شود. (طباطبایی و سیفی، ۱۳۹۱: ۱۵۵)

این دو دغدغه عمده آمریکا در خاورمیانه که به واسطه زمینه‌های مشترک، می‌توانند مشخصاً به‌عنوان یک تهدید واحد تلقی شوند، طبیعتاً دارای وجوه مختلف نرم‌افزاری و سخت‌افزاری هستند. درنهایت می‌توان گفت که آمریکا در منطقه خاورمیانه دارای سه منافع استراتژیک و دو منافع اخلاقی است:

منافع استراتژیک: ۱- در دست نگه‌داشتن جریان انتقال نفت و گاز این منطقه به جهان ۲- به حداقل رساندن خطر به‌اصطلاح تروریسم ضدآمریکایی ۳- ممانعت از گسترش سلاح‌های کشتار جمعی.

منافع اخلاقی: ۱- ارتقاء حقوق بشر و حکومت‌های مردمی ۲- کمک به حصول اطمینان از بقای رژیم‌های وابسته.

منافع استراتژیک آمریکا هیچ‌گاه تغییر نکرده است هرچند منافع کوتاه‌مدت آن بنا به زمان دگرگون شده است. همچنین منافع اخلاقی این کشور در یک تعامل با منافع استراتژیک قرار دارد به همین دلیل است که آمریکا نسبت به برخی از رژیم‌های خودکامه در گوشه و کنار جهان سکوت اختیار کرده است. همچنین پایه‌های اخلاقی تعهد آمریکا به دو دلیل سست شده است. اول اینکه دیگر چندان از جانب قدرت‌های دیگر منطقه مورد تهدید نیست و دوم به دلیل اقدامات خود رژیم صهیونیستی در کرانه غربی رود اردن و سرکوب حقوق فلسطینی‌ها که به‌شدت با ارزش‌های اصلی ایالات متحده آمریکا در تعارض است. (سلیمانی پورلک: ۱۳۸۶: ۲۴-۲۹)

در مجموع می‌توان چهار الگوی کلی آمریکا برای مدیریت بیداری اسلامی را به شرح زیر بیان نمود:

(۱) مداخله نظامی

آمریکا در قبال تحولات لبی ترجیح داد از توان نظامی ائتلافی ناتو برای سرنگونی رژیم قذافی و کمک به انقلابیون استفاده نماید هرچند در این رابطه با مشکلاتی نیز مواجه بود ولی باسیاست اعلامی جلوگیری از فاجعه انسانی و حمایت از غیرنظامیان توانست در شورای امنیت

مجوز مداخله گرفته و طی چند ماه با کمک متحدان ناتو حکومت لیبی را سرنگون ساخته و از این طریق احتمالاً بتواند در آینده سیاسی این کشور اثرگذار باشد. (Hunter, 2011: 126)

(۲) تلاش برای حفظ وضع موجود

در مواردی نیز آمریکا تلاش کرد برخلاف ارزش‌های اعلامی خود در کنار حکام مستبد منطقه‌ای ایستاده و مانع تحقق انقلاب‌های مردمی گردد. نمونه بارز این مسئله در بحرین و اردن اتفاق افتاده است. آمریکا به شکل متضادی درحالی که سخن از حق تعیین سرنوشت به میان می‌آورد نظاره‌گر سرکوب مشترک مردم بحرین توسط حاکمان بحرین و عربستان است و هیچ اقدامی در جهت خواست مردم انجام نمی‌دهد. (Diwan, 2011: 56)

(۳) انتقال قدرت مدیریت شده

آمریکا به‌طور مشخص در یمن با تغییر حاکم موردحمایت خود یعنی علی عبدالله صالح و جانشینی معاون وی به ریاست حکومت به مدت دو سال، تلاش کرد اوضاع را در یمن مدیریت نموده و مردم را کنترل کند.

(۴) مدیریت بحران و مهار

ایالات متحده در کشورهایی که نتوانست مقابل انقلاب‌های مردمی بایستد، تلاش می‌کند با تأثیرگذاری بر نتایج انتخابات مردمی گزینه‌های متمایل به خود را سرکار بیاورد. به‌عنوان مثال تحولات مصر با توجه به سرعت خود و نیز جریان قدرتمند مردمی به سمتی رفت که آمریکا نتوانست از حاکم این کشور حمایت نماید و درنهایت مردم حکومت مبارک را ساقط نمودند و منافع بسیار آمریکا در این کشور به خطر افتاد. با این وجود آمریکا تلاش کرد به شیوه‌های مختلف از طریق نظامیان و نخبگان متمایل به خود، بر نتیجه انقلاب اثر گذارد. یکی از شیوه‌های عمل آمریکا در این راستا ورود افراد وابسته و به قدرت رساندن دمکراتیک آن‌ها می‌باشد. درنهایت آمریکا با اتخاذ سیاست رئالیستی و حمایت از کودتای نظامیان حاکمان قانونی مصر را سرنگون تا از طریق آن‌ها صحنه مصر به‌عنوان کشور تأثیرگذار منطقه را مدیریت نماید. نکته مهم در این راستا آن است که آمریکا برای حکومت موقت مصر شروطی را تعیین نموده است که در رأس آن پایبندی به پیمان کمپ دیوید، مبارزه با افراط‌گرایی و انجام اصلاحات در این کشور است. (Hunter, 2011: 132)

آمریکا برای مدیریت شرایط انقلابی شیوه‌های متفاوتی را اعمال نموده است و مسلماً

منافع حیاتی و بسیار مهمی که آمریکا در منطقه تعریف نموده است بیانگر آن است که این کشور تمام تلاش خود برای مدیریت تحولات را انجام خواهد داد.

۱-۳-۱ ابعاد و مؤلفه‌های راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی

انقلاب‌های منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا و قیام مردم این کشورها علیه بحران هویتی تحمیلی از جانب حکام و کشورهای فرا منطقه‌ای علیه اسلام‌خواهی آنان، علاوه بر آثار مختلف در حوزه سیاست داخلی کشورها، بسیاری از بازیگران منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای را تحت تأثیر قرار داده است. یکی از مهم‌ترین بازیگران فرا منطقه‌ای که از این روندها اثر پذیرفته، ایالات متحده است.

بنا بر توضیحات بخش قبل پیرامون راهبرد ایالات متحده آمریکا در خاورمیانه در قبال بیداری اسلامی، باید ابعاد و مؤلفه‌های گوناگون این راهبرد تبیین گردد. با انجام مصاحبه عمیق و توزیع پرسشنامه در میان تعدادی از نخبگان و صاحب‌نظران، مؤلفه‌های راهبرد کلان آمریکا در منطقه خاورمیانه، در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی - اجتماعی و نظامی به صورت زیر استخراج گردید.

۱-۳-۱ بعد سیاسی

مؤلفه‌های راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی در بعد سیاسی بر اساس پرسشنامه تحقیق، به صورت زیر استخراج گردیده است.

- (۱) تأمین امنیت رژیم صهیونیستی و پیشبرد روند سازش
- (۲) مبارزه با تروریسم
- (۳) انجام اصلاحات سیاسی در کشورهای خاورمیانه
- (۴) حفظ ثبات در منطقه خاورمیانه
- (۵) جلوگیری از شکل‌گیری هژمون منطقه‌ای مخالف غرب
- (۶) حمایت از متحدان و شرکای منطقه‌ای
- (۷) ممانعت از ایجاد هرگونه همگرایی منطقه‌ای برای دشمنی با آمریکا در خاورمیانه
- (۸) تلاش برای مهار و جلوگیری از نفوذ جمهوری اسلامی ایران در خاورمیانه
- (۹) پیگیری و پرونده‌سازی برای طرح خاورمیانه بزرگ مدنظر آمریکا
- (۱۰) ممانعت از قدرت گرفتن روسیه و چین در خاورمیانه

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعية دراسات العالم الإسلامي

فصلنامه علمی - پژوهشی
پژوهش‌های باسی جهان اسلام

۱۹۶

سال هفتم، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۱

(۱۱) تحمیل اراده سیاسی بر کشورهای مرتجع عرب منطقه برای اجرای سیاست‌های

استعماری و خاورمیانه‌ای آمریکا

(۱۲) کمک به گسترش تروریسم ضدآمریکایی

(۱۳) تشویق برخی کشورهای منطقه برای افزایش سلاح‌های کشتار جمعی

مدل شماره (۱): بعد سیاسی راهبرد ایالات متحده آمریکا در قبال بیداری اسلامی منطقه غرب آسیا

منبع: نگارنده

۲-۳-۱ بعد اقتصادی

مؤلفه‌های راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی در بعد اقتصادی بر اساس پرسشنامه

تحقیق، به صورت زیر استخراج گردیده است.

(۱) تسلط بر منابع نفتی و حفظ جریان آزاد انرژی از منطقه

(۲) ایجاد بازار آزاد در غرب آسیا

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association

فصلنامه علمی-پژوهشی
مجموعه‌ای برای بنیان اسلام

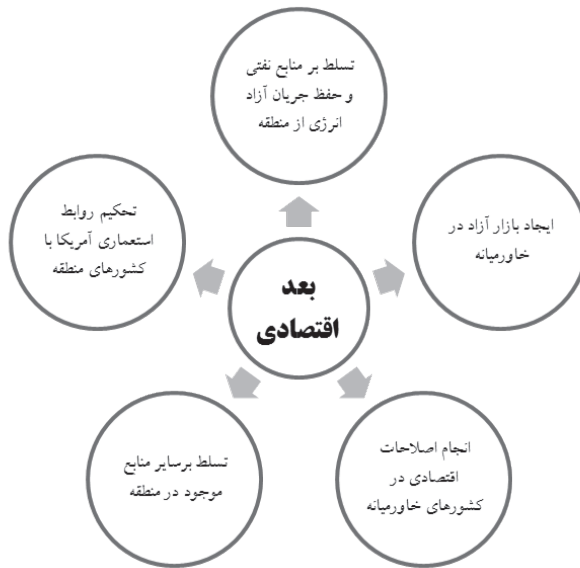
۱۹۷

(۳) انجام اصلاحات اقتصادی در کشورهای غرب آسیا.

(۴) تسلط بر سایر منابع موجود در منطقه.

(۵) تحکیم روابط استعماری آمریکا با کشورهای منطقه.

مدل شماره (۲): بعد اقتصادی راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی منطقه غرب آسیا

منبع: نگارنده

۳-۱-۳ بعد نظامی - امنیتی

مؤلفه‌های راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی در بعد نظامی - امنیتی بر اساس پرسشنامه

تحقیق، به صورت زیر استخراج گردیده است.

(۱) ایجاد پایگاه‌های نظامی.

(۲) تلاش برای ایجاد آشوب و جنگ و درگیری در بین کشورهای مسلمان در خاورمیانه

به منظور توجیهی برای حضور دائمی در منطقه.

(۳) ایجاد ارتش نوین در کشورهای منطقه به سبک غربی مثل عراق و افغانستان.

(۴) استفاده از نیروهای پاسدار صلح جهت توسعه فعالیت‌های جاسوسی.

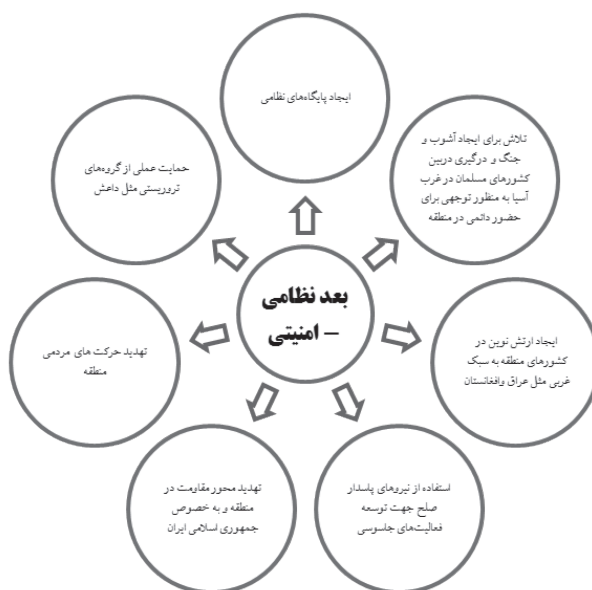
فصلنامه علمی - پژوهشی
پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام

۱۹۸

سال هفتم، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۱

- (۵) تهدید محور مقاومت در منطقه و به خصوص جمهوری اسلامی ایران.
- (۶) مبارزه با حرکت‌های مردمی منطقه.
- (۷) حمایت عملی از گروه‌های تروریستی مثل داعش و ...

مدل شماره (۳): بعد نظامی - امنیتی راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی منطقه غرب آسیا

منبع: نگارنده

۴-۳-۱ بعد فرهنگی - اجتماعی

مؤلفه‌های راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی در بعد فرهنگی - اجتماعی بر اساس پرسشنامه تحقیق، به صورت زیر استخراج گردیده است.

- (۱) تهی کردن مردم منطقه از فرهنگ و تمدن هزارساله خود
- (۲) ترمیم چهره آمریکا در نزد جوانان مسلمان خاورمیانه
- (۳) جایگزینی حس مذهبی با نژادپرستی و رفاه‌طلبی و مصرف‌گرایی
- (۴) گسترش فحشا و منکرات در کشورهای اسلامی
- (۵) ایجاد روحیه عیاشی به جای عدالت‌خواهی

منبع: نگارنده

فصلنامه علمی - پژوهشی
پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام

۵- اهمیت مصر در استراتژی خاورمیانه‌ای آمریکا

منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا مکمل ژئوپلیتیک، ژئواستراتژیک و ژئواکونومیک آمریکا می‌باشد. نکته مهم این‌که این مکمل استراتژیک، حداقل تا چند دهه آینده غیرقابل جایگزین بوده و از این رو کشور مصر به همراه عربستان پس از رژیم صهیونیستی، بزرگ‌ترین متحد استراتژیک آمریکا در منطقه هستند. بیشترین کمک‌های نظامی، سیاسی و اقتصادی آمریکا از سال ۱۹۸۱، یعنی از زمان ترور انور سادات تاکنون یعنی طی ۳۰ سال گذشته به کشور مصر (به خاطر امضاء قرارداد کمپ دیوید) بوده است. این کمک‌ها تقریباً معادل ۳ میلیارد دلار کمک بلاعوض سالانه بوده که حدود ۲ میلیارد دلار آن به ارتش مصر واگذار می‌شد. (گوهری مقدم، ۱۳۸۶: ۱۵۲)

اما فهم اهمیت مصر و تحولات این کشور برای ایالات متحده را بدون در نظر گرفتن نظم موجود خاورمیانه نمی‌توان فهمید. مصر در حقیقت پایه مهم جناح سازشگر و نقش کنترل‌گر جنبش‌های مقاومت در حوزه مدیترانه را بر عهده دارد. این نقش با توجه به اهمیت گذرگاه رفح در مرز با فلسطین اشغالی (نوار غزه، با مدیریت حماس)، در گسترش یا کنترل

گرایش‌های تحول‌خواه و مقاومت در منطقه مؤثر است. بر اساس داده‌های حاصل از پرسشنامه تحقیق، مهم‌ترین شاخصه‌های اهمیت مصر در استراتژی خاورمیانه‌ای آمریکا عبارت‌اند از:

۱- پیشگامی در پذیرش موجودیت رژیم صهیونیستی و تلاش برای تسری این رویه به دیگر کشورها.

۲- تقویت مالی و لجستیکی از جناح سازش‌کار در فلسطین.

۳- کمک اطلاعاتی و امنیتی به ایالات متحده و غرب در جلوگیری از تهدیدات احتمالی علیه منافع حیاتی آمریکا در خاورمیانه و شمال آفریقا.

۴- شکل‌دهی محور سازش (مصر-اردن-عربستان) در مقابل محور مقاومت (ایران-سوریه-حزب‌الله-حماس).

۵- کنترل جنبش مقاومت و همکاری با رژیم صهیونیستی در نابودی آن‌ها با بستن گذرگاه رفح.

۶- تلاش برای تحمیل صلح اجباری (رژیم صهیونیستی، فتح و حماس).

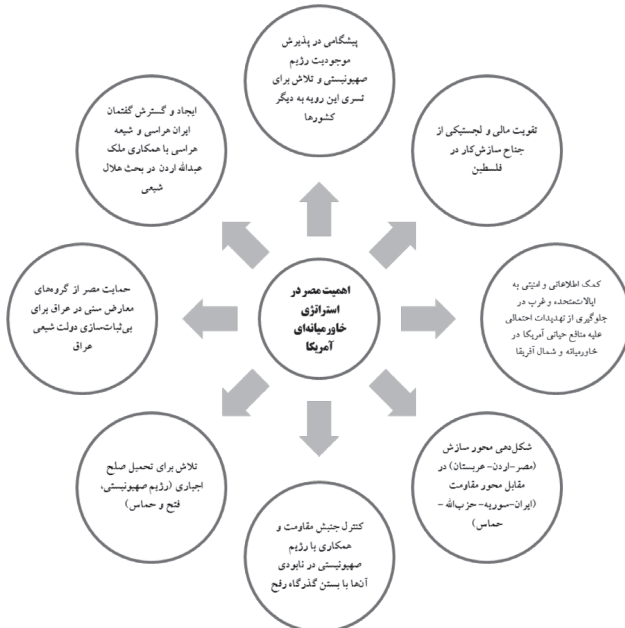
۷- حمایت مصر از گروه‌های معارض سنی در عراق برای بی‌ثبات‌سازی دولت شیعی عراق.

۸- ایجاد و گسترش گفتمان ایران‌هراسی و شیعه‌هراسی با همکاری ملک عبدالله اردن در بحث هلال شیعی.

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیت در اسفند آفام الاسلامی
فصلنامه علمی-پژوهشی
پژوهش‌های بنیادین اسلام

مدل شماره (۵): اهمیت مصر در استراتژی خاورمیانه‌ای آمریکا

منبع: نگارنده

با توجه به موارد فوق هرگونه تغییر ساختارهای سیاسی-امنیتی مصر منجر به فروپاشی نظم منطقه‌ای و ضرورت بازسازی آن از سوی آمریکا خواهد شد. طبیعی است که در چنین روندی ایالات متحده در ابتدا از هرگونه تغییر ساختاری حمایت نکرده و برای اجتناب از تناقض دفاع از مبارک با شعارهای اعلامی لیبرالی خود، نوعی اعلام حمایت از تغییر سیاسی و در عمل، سیاست انحراف تحولات اجتماعی مصر و تبدیل آن به یک تغییر فرمالیستی را در پیش گیرد.

۶- ابعاد و مؤلفه‌های راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی مصر

برابر نظر گروه نخبه و مصاحبه با اساتید، راهبرد کلان آمریکا در قبال بیداری اسلامی مردم مصر، مدیریت بحران به وجود آمده در جریان بیداری اسلامی مردم مصر با سیطره و مصادره این انقلاب به نفع خود و همچنین رژیم صهیونیستی و اسلامیزه کردن منازعات می‌باشد. به‌گونه‌ای که طرفین منازعه مسلمانان و مورد منازعه نیز اسلام تلقی شود و نام آمریکا در هیچ‌جا به‌عنوان طرف منازعه یا مورد منازعه تلقی نشود.

۲۰۲

سال هفتم، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۱

راهبرد کلی آمریکا در قبال بیداری اسلامی مصر

منبع: نگارنده

با استفاده از نظر کارشناسان و نخبگان دانشگاهی و دیپلمات‌های وزارت امور خارجه و مطالعات نظری و میدانی محقق ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخصه‌های راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی مردم مصر به شرح زیر می‌باشد.

۱-۷ بعد سیاسی

راهبرد ایالات متحده آمریکا در بعد سیاسی در چهارچوب نظریه نورثالیسم در روابط بین‌الملل قابل تحلیل می‌باشد؛ یعنی آمریکا به دنبال مدیریت هدفمند درون ساختاری و برون ساختاری مصر برای حفظ امنیت و ثبات رژیم صهیونیستی و پیشبرد روند سازش و جلوگیری از به قدرت رسیدن گروه‌های اسلام‌گرا و سلفی و کمک به گروه‌های سکولار و ارتش مصر می‌باشد و برای رسیدن به این مقصود از ابزارهایی نظیر حقوق بشر و دموکراسی استفاده می‌نماید.

مؤلفه‌ها و شاخصه‌های بعد سیاسی به شکل زیر استخراج گردیده است:

مؤلفه مدیریت درون ساختاری مصر:

- ۱- مدیریت گروه اخوان المسلمین.
  - ۲- حمایت از سکولارها، حمایت از ارتش مصر.
  - ۳- سرکوب و اخراج احزاب سیاسی.
  - ۴- افزایش درگیری‌های داخلی در واحد دولت-ملت.
- مؤلفه مدیریت هدفمند برون ساختاری مصر:
- ۱- توانمندسازی بازیگران غیردولتی
  - ۲- تنظیم مناسبات مصر با رژیم صهیونیستی
  - ۳- اقدامات سیاسی علیه ملت فلسطین و آب انداختن به تونل‌های میان رفح و غزه.
- مؤلفه طرح مباحث حقوق بشری:
- ۱- انتقاد از سیاست‌های دولت السیسی در مسائل حقوق بشری.

مدل شماره (۵): بعد سیاسی راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی مصر

منبع: نگارنده

۷-۲ بعد اقتصادی

وابستگی اقتصادی مصر به آمریکا و نفوذ در اقتصاد داخلی از طریق کمک‌های مالیانه به دولت مصر و مدیریت روابط اقتصادی این کشور با اروپا، روسیه و چین، مهم‌ترین راهبرد این کشور در بعد اقتصادی می‌باشد. مؤلفه‌ها و شاخصه‌های این راهبرد به صورت زیر می‌باشد.

مؤلفه وابستگی اقتصادی:

- ۱- وابستگی به گاز رژیم صهیونیستی.
- ۲- کشف میدان گازی ظهر.
- ۳- کاهش تعرفه گمرکی کالاهای وارداتی از آمریکا.

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة تراست العالم الاسلامی

فصلنامه علمی - پژوهشی
پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام

۲۰۴

سال هفتم، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۶

۴- وابستگی اقتصادی به آمریکا.

مؤلفه ممانعت از شکوفایی ظرفیت‌های اقتصاد داخلی:

۱- سوءاستفاده از نابرابری اقتصادی سراسر کشور.

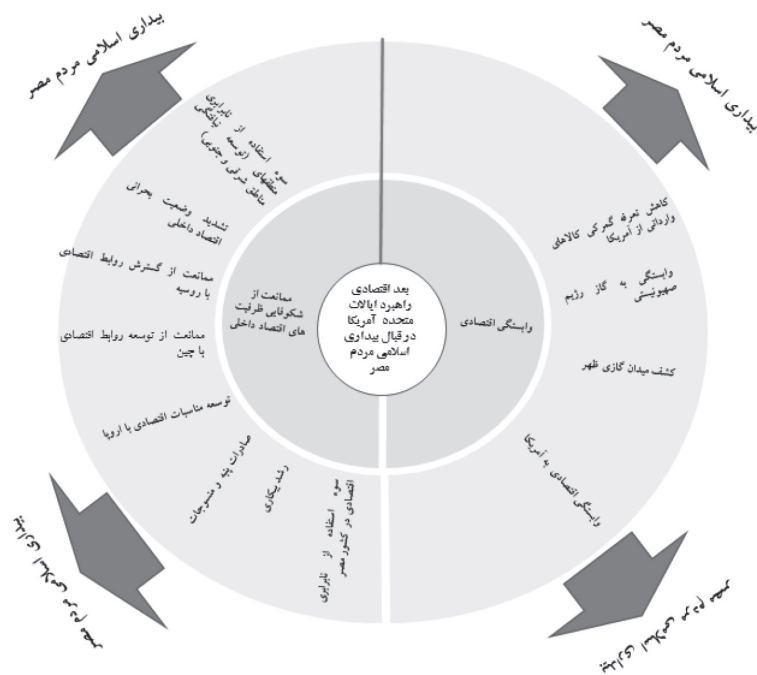
۲- سوءاستفاده از نابرابری منطقه‌ای (توسعه‌نیافتگی مناطق شرقی و جنوبی).

۳- رشد بیکاری، صادرات پنبه و منسوجات، ممانعت از گسترش روابط اقتصادی با

روسیه.

۴- ممانعت از توسعه مناسبات اقتصادی با چین، حمایت از توسعه مناسبات با اروپا.

مدل شماره (۶): بعد اقتصادی راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی مصر.

منبع: نگارنده

۳-۷ بعد فرهنگی - اجتماعی

راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی مردم مصر در بعد فرهنگی - اجتماعی، بر اساس

نظریه لیبرالیسم تنظیم‌شده است. به‌گونه‌ای که از طریق کنترل صحنه اجتماعی مصر و هدایت

هدفمند مخالفان، لیبرالیسم به‌جای اسلام‌خواهی مردم؛ به‌عنوان اصلی‌ترین مؤلفه فرهنگی

انجمن مطالعات جهان اسلام

Islamic World Studies Association

جمعية دراسة العالم الإسلامي

فصلنامه علمی - پژوهشی

پژوهش‌های بنیان اسلام

مردم مصر جاافتاده و به اصلی‌ترین خواسته توده‌های مردم تبدیل شود. این راهبرد دارای مؤلفه‌ها و شاخصه‌های زیر می‌باشد.

مؤلفه هدایت هدفمند مخالفان:

۱- دیپلماسی عمومی آمریکا در مصر.

۲- ممانعت از افزایش شمار گردشگران روسیه به مصر.

مؤلفه کنترل صحنه اجتماعی مصر:

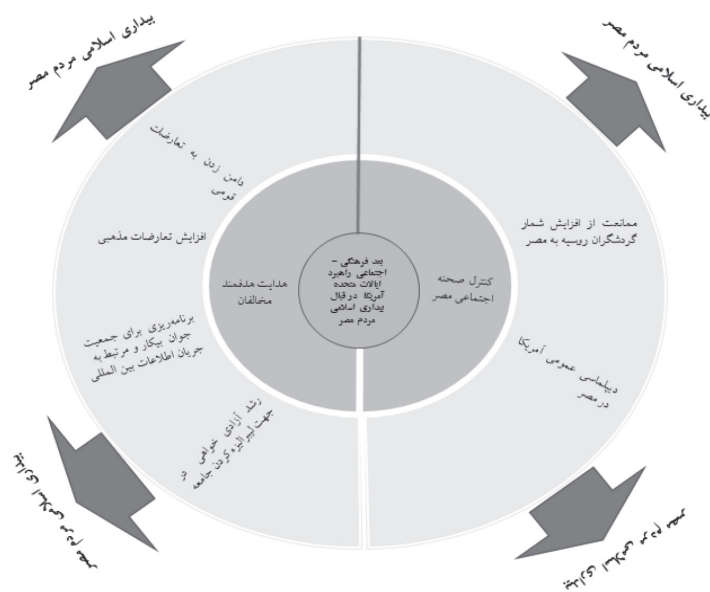
۱- دامن زدن به تعارضات قومی.

۲- افزایش تعارضات مذهبی.

۳- برنامه‌ریزی برای جمعیت جوان و بیکار و مرتبط به جریان اطلاعات بین‌المللی.

۴- رشد آزادی خواهی در جهت لیبرالیزه کردن جامعه.

مدل شماره (۷): بعد فرهنگی - اجتماعی راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی مصر

منبع: نگارنده

۴-۷ بعد نظامی - امنیتی

راهبرد ایالات متحده آمریکا در قبال بیداری اسلامی مردم مصر در بعد نظامی - امنیتی

دارای مؤلفه‌ها و شاخصه‌های زیر می‌باشد.

فصلنامه علمی - پژوهشی
پژوهش‌های باسی جهان اسلام

۲۰۶

سال هفتم، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۷

مؤلفه وابستگی نظامی:

۱- وابستگی کامل ارتش مصر به آمریکا، کمک‌های سالیانه آمریکا به ارتش مصر.

۲- تأمین قطعات مانورهای مشترک.

مؤلفه ایجاد بحران‌های ساختگی در مصر:

۱- ناامنی در صحرای سینا و سرایت به شهرهای دیگر مصر و ناامن شدن مرزهای

مشترک آن با سرزمین‌های اشغالی.

۲- عدم انشقاق در تصمیم‌گیری بین رهبران سیاسی و نظامی.

مدل شماره (۸): بعد نظامی - امنیتی راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی مصر

منبع: نگارنده

۵-۷ بعد علمی - فناوری

راهبرد آمریکا در بعد علمی - فناوری در قبال بیداری اسلامی مردم مصر مبتنی بر کنترل

و تسلط بر فضای مجازی و سرمایه‌گذاری بر روی شبکه‌های اجتماعی و دسترسی سریع به جریان اطلاعات می‌باشد تا از طریق بتواند با تزریق جریان یک‌طرفه اطلاعات، اذهان و افکار

ملت مصر و به‌خصوص جوانان را تصرف نموده و از پرداختن به مسائل علمی و فناوری و گسترش دانش بومی جلوگیری نماید. این راهبرد دارای مؤلفه‌ها و شاخصه‌های زیر می‌باشد.

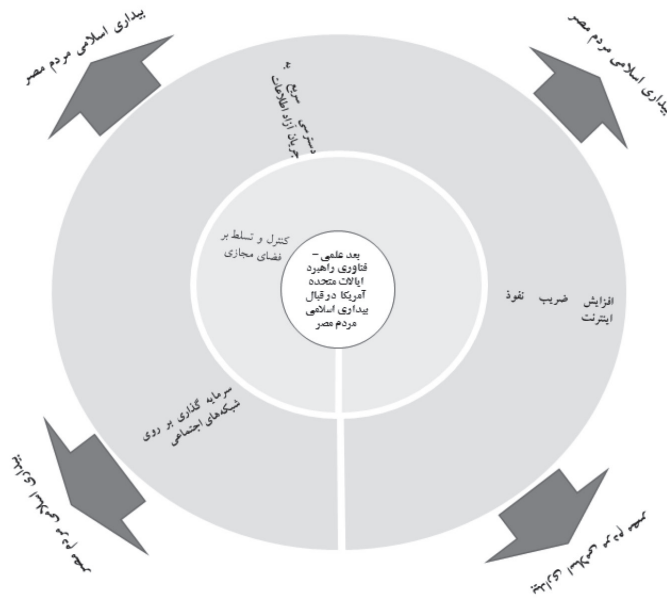

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیت دراستد العالم الاسلامی
فصلنامه علمی - پژوهشی
پژوهش‌های بنیاد اسلام

مؤلفه کنترل و تسلط بر فضای مجازی:

- ۱- افزایش ضریب نفوذ اینترنت.
- ۲- سرمایه‌گذاری بر روی شبکه‌های اجتماعی.
- ۳- دسترسی سریع به جریان آزاد اطلاعات.

مدل شماره (۹): بعد علمی - فناوری راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی مصر

منبع: نگارنده

۶-۷ بعد برون ساختاری

راهبرد ایالات متحده آمریکا در قبال بیداری اسلامی مردم مصر در بعد برون ساختاری دارای مؤلفه‌ها و شاخصه‌های زیر می‌باشد.

مؤلفه مدیریت بازیگران منطقه‌ای و بین‌المللی:

- ۱- ممانعت از بیداری اسلامی و موفقیت انقلاب‌های مردمی در کشورهای عربی منطقه.
- ۲- مدیریت تأثیر گذاری بازیگران منطقه‌ای و بین‌المللی.
- ۳- رقابت آمریکا و روسیه بر سر مصر.
- ۴- نزدیکی با دولت‌های عربی به خصوص عربستان.
- ۵- هماهنگی با مواضع دولت السیسی درباره اخوان المسلمین.

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعية تدریس العالم الاسلامی

فصلنامه علمی - پژوهشی
پژوهش‌های باسی جهان اسلام

۲۰۸

سال هفتم، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۶

نتیجه گیری

در این تحقیق، محقق به دنبال تبیین راهبرد ایالات متحده آمریکا در جریان بیداری اسلامی مردم مصر با استفاده از روش تحقیق آمیخته (mix method) و باهدف پاسخ به سؤال اصلی که راهبرد ایالات متحده آمریکا در جریان بیداری اسلامی مردم مصر چیست؟ به رشته تحریر درآمده است.

بنابراین در پاسخ به سؤال اصلی تحقیق که راهبرد ایالات متحده آمریکا در جریان بیداری اسلامی مردم مصر چیست؟ نتایج حاصله حاکی از آن است که:

راهبرد کلان آمریکا در قبال بیداری اسلامی مردم مصر مبتنی بر نظریه واقع گرایی در سیاست خارجی بوده و تحولات مصر را از منظر نظریه لیبرالیستی روابط بین الملل تحلیل می نمایند. از این رو، آمریکا تمام تلاش خود را صرف ممانعت از به قدرت رسیدن عناصر و جریان های اسلام گرای مخالف سیاست و منافع غرب در کشور مصر در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی - اجتماعی، علمی - فناوری، نظامی - امنیتی و برون ساختاری به کار گرفته است.

بر این اساس راهبرد ایالات متحده آمریکا در ابعاد مختلف نیز مورد توجه قرار گرفت، نتایج حاصله در خصوص راهبرد سیاسی ایالات متحده آمریکا در جریان بیداری اسلامی مردم مصر، حاکی از آن است که:

ایالات متحده آمریکا به دنبال مدیریت هدفمند درون ساختاری و برون ساختاری مصر برای حفظ امنیت و ثبات رژیم صهیونیستی و پیشبرد روند سازش و جلوگیری از به قدرت رسیدن گروه های اسلام گرا و سلفی و کمک به گروه های سکولار و ارتش مصر می باشد و برای رسیدن به این مقصود از ابزارهایی نظیر حقوق بشر و دموکراسی استفاده می نماید. در این راهبرد، ضمن مدیریت بحران به وجود آمده در جریان بیداری اسلامی مردم مصر، آمریکا با سیطره و مصادره این انقلاب به نفع خود و همچنین رژیم صهیونیستی، به دنبال اسلامیزه کردن منازعات می باشد به گونه ای که طرفین منازعه مسلمانان و مورد منازعه نیز اسلام تلقی شود و نام آمریکا در هیچ جا به عنوان طرف منازعه یا مورد منازعه تلقی نشود.

نتایج حاصله در خصوص راهبرد فرهنگی - اجتماعی ایالات متحده آمریکا در جریان بیداری اسلامی مردم مصر، حاکی از آن است که:

راهبرد آمریکا در قبال بیداری اسلامی مردم مصر در بعد فرهنگی - اجتماعی، بر اساس

انجمن مطابعت جهان اسلام
Islamic World Media Association

جمعية ترانس الاعلام الاسلامی

فصلنامه علمی - پژوهشی

پژوهش های سیاسی جهان اسلام

۲۱۰

سال هفتم، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۷

نظریه لیبرالیسم تنظیم شده است. به گونه‌ای که از طریق کنترل صحنه اجتماعی مصر و هدایت هدفمند مخالفان، لیبرالیسم به جای اسلام‌خواهی مردم؛ به‌عنوان اصلی‌ترین مؤلفه فرهنگی مردم مصر جاافتاده و به اصلی‌ترین خواسته توده‌های مردم تبدیل شود.

نتایج حاصله در خصوص راهبرد اقتصادی ایالات متحده آمریکا در جریان بیداری اسلامی مردم مصر، حاکی از آن است که:

وابستگی اقتصادی مصر به آمریکا و نفوذ در اقتصاد داخلی از طریق کمک‌های سالیانه به دولت مصر و مدیریت روابط اقتصادی این کشور با اروپا، روسیه و چین، مهم‌ترین راهبرد این کشور در بعد اقتصادی می‌باشد.

نتایج حاصله در خصوص راهبرد نظامی - امنیتی ایالات متحده آمریکا در جریان بیداری اسلامی مردم مصر، حاکی از آن است که:

راهبرد ایالات متحده آمریکا در بعد نظامی - امنیتی، نفوذ در ارتش مصر و وابستگی نظامی این کشور برای تأمین امنیت رژیم صهیونیستی می‌باشد.

نتایج حاصله در خصوص راهبرد علمی - فناوری ایالات متحده آمریکا در جریان بیداری اسلامی مردم مصر، حاکی از آن است که:

راهبرد آمریکا در بعد علمی - فناوری در قبال بیداری اسلامی مردم مصر مبتنی بر کنترل و تسلط بر فضای مجازی و سرمایه‌گذاری بر روی شبکه‌های اجتماعی و دسترسی سریع به جریان اطلاعات می‌باشد تا از طریق بتواند با تزریق جریان یک‌طرفه اطلاعات، اذهان و افکار ملت مصر و به‌خصوص جوانان را تصرف نموده و از پرداختن به مسائل علمی و فناوری و گسترش دانش بومی جلوگیری نماید.

در جمع‌بندی سؤال اصلی تحقیق می‌توان گفت که راهبرد آمریکا در مورد تحولات بیداری اسلامی مصر، مدیریت تحولات می‌باشد. این راهبرد معطوف به مدیریت رسانه‌ای، گفتمانی و قاب‌بندی و مفصل‌بندی تحولات است. ایالات متحده تلاش نمود تا به‌جای تأکید به عوامل اصلی از جمله فساد رژیم وابسته به آمریکا و غرب و تداوم آن به مدت ۳ تا ۴ دهه، تحولات مذکور را معجزه شبکه‌های اجتماعی و اینترنت جلوه دهد و یا اینکه تلاش داشتند که بگویند همه این تظاهرات جنبه اقتصادی داشته و به آزادی مدنی، هویتی و یا دینی بها نمی‌دادند و بر طبق قاب‌بندی موردنظر خودشان با آن تحولات برخورد می‌کردند.

منابع

کتاب

دهشيار، حسين (۱۳۸۲) سياست خارجي آمريكا در آسيا، تهران: مؤسسه فرهنگي مطالعات و تحقيقات بين‌المللي ابرار معاصر تهران.

سليمانی پورلك فاطمه (۱۳۸۹) قدرت نرم در استراتژي خاورميانه‌اي آمريكا، تهران: پژوهشكده مطالعات راهبردي.

لوييس، بنارد (۱۳۸۰) برخورد فرهنگ‌ها، ترجمه بهمن دخت اويسي، تهران: نشر فرزنان.
قوام، عبدالعلي، از منازعه تا همبستگي: بررسي روابط بين‌المللي خاورميانه از منظر مكتب انگليسي، انتشارات واحد علوم و تحقيقات دانشگاه آزاد اسلامي، ۱۳۸۷.

مقالات

پوراحمدي، حسين (۱۳۸۸) تأثير اهداف راهبردي آمريكا در خاورميانه بر منافع جمهوري اسلامي ايران، فصلنامه روابط خارجي، سال اول، شماره دوم.

رسولي ثاني آبادي، الهام (۱۳۹۲) بررسي تحولات انقلابي كشورهاي عربي از منظر ليبراليسم، سازه‌نگاري و نظريه انتقادي روابط بين‌الملل، فصلنامه روابط خارجي، شماره ۱۸، تابستان ۱۳۹۲.

صديق، مير ابراهيم؛ مولايي، ناصر (۱۳۹۶) نقش دموكراسي خواهي و گروه‌هاي تحول طلب در انقلاب ۲۰۱۱ مصر، فصلنامه پژوهش‌هاي سياسي جهان اسلام، س ۷، ش ۱، بهار ۱۳۹۶.

طباطبائي، سيد محمد؛ سيفي، يوسف (۱۳۹۱) استراتژي كلان آمريكا در خاورميانه: ميداني براي تعامل قدرت سخت و قدرت نرم، فصلنامه مطالعات روابط بين‌الملل، دوره ۵، شماره ۱۹، پاييز ۱۳۹۱.

گوهری مقدم، ابوذر (۱۳۸۶) سياست خارجي آمريكا پس از ۱۱ سپتامبر، تهران: مركز اسناد انقلاب اسلامي.
كوهكن، عليرضا (۱۳۸۶) تأثير لابي آپيك بر سياست خارجي آمريكا، فصلنامه مركز پژوهش‌هاي مجلس، شماره مسلسل ۸۶۴۵.

گوهری مقدم، ابوذر (۱۳۹۰) جهاني شدن و تروريسم جديد: ارائه مدلي مفهومي، فصلنامه دانش سياسي، سال هفتم، شماره دوم.

Blackwill, Robert & Walter B. Slocombe (2011) *ISRAEL A Strategic Asset for the United States*, The Washington Institute for Near East Policy.

Byman Daniel L. and Kenneth M. Pollack (2011) Regional Actors The Changing Balance of Power in the Middle East, in *The Arab Awakening America and the Transformation of the Middle East*, Brookings institution press, Washington, D.C.

Carpenter Scott, Andrew J. Tabler, and Robert Satloff (2011) *Obama, the Arab Spring, and the Peace Process: Assessing a Pivotal Moment in U.S. Middle East Policy*, PolicyWatch 1810.

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعيه نرسانت العالم الاسلامي
فصلنامه علمي - پژوهشي
پژوهش‌هاي سياسي جهان اسلام

۲۱۲

سال هفتم، شماره سوم، پاييز ۱۳۹۱

Diwan, K. S. (2011, March 2). Bahrain's Shia Question. Foreign Affairs. Retrieved June 7, 2012, from: <http://www.foreignaffairs.com/articles/67555/kristin-smith-diwan/bahraains-shia-question>

Hunter, R. E. (2011, March 16) What Intervention Looks Like. Foreign Affairs. Retrieved June 7, 2012, from: <http://www.foreignaffairs.com/articles/67659/robert-e-hunter/what-intervention-looks-like>

Moore Taj (2012) *Iran and the Arab Spring*, Stimson center, available at: http://www.stimson.org/images/uploads/research-pdfs/appendix2_3.pdf

Carnacion, Omar (June 2002) *Venezuela's civil society coup*, World Policy Journal, Vol. 19 Nbr. 2.

Carnacion, Omar (July, 9.2013) *Even Good Cops are Bad. Lesson from Egypt from the Philippine, Venezuela, and Byond*.

DOI: ۱۰.۲۱۸۵۹/priw-۰۷۰۳۰۸

به این مقاله این گونه استناد کنید:

غلامی، روح‌الله؛ باقری، حسین (۱۳۹۶)، «راهبرد ایالات متحده آمریکا در قبال بیداری اسلامی، مطالعه موردی کشور مصر» فصلنامه پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام، س ۷، ش ۳، پاییز ۹۶، صص ۲۱۳-۱۸۹.

فصلنامه علمی-پژوهشی
پژوهش‌های بنیادین جهان اسلام